

Witte Donderdag 2021

“Waarom, papa, is deze dag anders dan alle andere?”

Deze vraag stelt het jongste kind aan zijn vader bij de Seidermaaltijd, de maaltijd waarmee het joodse Paasfeest wordt geopend. Waarom is deze dag anders dan alle andere? Het antwoord op deze vraag hebben we gehoord in de eerste lezing uit het boek Exodus, het boek van de Uittocht. Over de instelling van het joodse Paasfeest dat de bevrijding van de Israëlieten uit Egypte gedenkt. De Joden beschouwen deze gebeurtenis als de stichting van het volk Israël en vertellen dit verhaal elk jaar bij de Paasmaaltijd, in de tegenwoordige tijd, alsof het vandaag gebeurd is, en niet zo'n 3000 jaar geleden.

Vier belangrijke elementen komen in dit verhaal samen: gemeenschap, bevrijding, schepping en leven.

1. Gemeenschap.

De voorschriften voor de bereiding van het lam (symbool van de onschuld én van nieuw leven) moeten bekend gemaakt worden aan héél de gemeenschap. Het gaat nadrukkelijk om een gemeenschappelijk gebeuren, waaraan iedereen deel heeft. Mooi is dat er duidelijk wordt bij gezegd dat rekening gehouden moet worden met ieders eetlust. Niemand in de gemeenschap mag zich te buiten gaan aan overdaad en niemand mag te kort komen. Duidelijker kan de bijbel niet zijn over hoe gemeenschap dient te worden opgebouwd.

2. Bevrijding.

De instelling van het paasmaal vindt plaats tegen de achtergrond van de komende bevrijding uit de slavernij. Daarom moet het haastig gegeten worden: het afzweren van slavernij duldt geen enkel uitstel. Het geeft aan wat de bestemming is van het volk: leven in vrijheid, wat tevens verantwoordelijkheid inhoudt.

3. Schepping.

Het joodse Paasfeest duurt zeven dagen. Het zal niet verbazen dat die de zeven dagen van de schepping symboliseren: het is dus behalve een bevrijdingsfeest ook een hulde aan de schepping, een dankfeest voor de vreugde van de schepping waarin God de mens een plaats heeft gegeven.

4. Leven.

Ten slotte wordt op dit feest het leven zelf gevierd. Bloed van een lam uitsmeren over de bovenbalk en de deurposten gebeurde oorspronkelijk om boze geesten buiten de deur te houden, maar wordt nu symbool van het leven zelf. Waar bloed aan de deuren zit, daar zal God voorbijgaan en het leven in stand houden.

Zo heeft het joodse Paasfeest een veelzijdige betekenis gekregen, en Jezus zal dit ongetwijfeld ook zo hebben beleefd, toen Hij met zijn leerlingen aanzat aan het Avondmaal aan de vooravond van Pasen. Én aan de vooravond van het kruis. Volgens de evangelisten Mattheüs, Marcus en Lucas vond bij deze gelegenheid de instelling plaats van de eucharistie, waarbij Jezus zelf het paaslam wordt tot bevrijding en opstanding van de mensen.

Johannes vertelt ons een ander verhaal, waarin naar zijn mening het belangrijkste aspect van Jezus' leven naar voren wordt gehaald: de dienstbaarheid. Gesymboliseerd door de voetwassing.

Daarbij valt het op dat die dienstbaarheid twee kanten heeft. Wij hebben de neiging om steeds de nadruk te leggen op één kant, n.l. het dienstbaar zijn aan anderen. Natuurlijk is dat goed, maar er is ook een ander aspect van dienen, n.l. de bereidheid je te laten bedienen, de bereidheid dienst te ontvangen.

Wij willen zo graag zelfstandig zijn, zelf onze beslissingen nemen, onze eigen zaakjes regelen, de dingen in eigen hand houden, kortom: zelfstandig zijn. En niet of zo weinig mogelijk afhankelijk zijn van anderen. We vinden het vaak gemakkelijker om iets voor een ander te doen dan dat anderen iets voor ons moeten doen. Petrus verwoordt dit heel duidelijk met de woorden: "Nooit in de eeuwigheid zult Gij mij de voeten wassen".

Jezus wil ons op deze dag laten zien, dat Petrus, en dus ook wij, ons niet hoeven te schamen om ons aan anderen over te geven. Integendeel. Daarom toont Jezus ons vandaag met name dat tweede aspecten van dienen: de bereidheid ons te laten bedienen, want dat houdt de bereidheid in om ons aan anderen over te geven, om niet altijd zelf de touwtjes in handen te hebben. De bereidheid om wat anderen voor ons doen, in dankbaarheid te aanvaarden.

Daarom vieren wij vandaag de instelling van de eucharistie, de dankzegging in navolging van en samen met Jezus, die God dankte voor het leven en tegelijk zichzelf aan God en aan ons heeft overgegeven. Amen.

Jan van de Laar, pastor